

Levenswerk verwoest

Frank de Vries

Na de MKZ-ruiming in 2001 werd van alle kanten geroepen: dit willen we nooit weer. Ook vanuit het beleid in Den Haag werd dit aangegeven. Maar in 2009/2010 hadden we weer te maken met zo'n ramspoed in de vorm van het ruimen van 94 geitenbedrijven. Drie Brabantse gezinnen bij wie geiten zijn geruimd komen in dit artikel aan het woord. Er is dan regelgeving, zeggen zij.

Louis Braspenning en zijn vrouw Rita hebben nog veel woede, frustraties en verdriet in zich. Geen wonder, hun melkgeitenbedrijf is begin 2010 geruimd. Ruim acht jaar geleden schakelden ze over van koeien naar geiten. Eerst kwamen de geiten erbij als een vorm van risicospreiding. Maar al snel werd duidelijk dat deze tak zelfstandig zou worden uitgebreid. Vanaf begin

2008 was dat een feit. De geitenhouderij werd in 2009 een gesloten bedrijf met circa 500 melkgeiten. In 2007, toen de eerste berichten over de Q-koorts verschenen, vroeg Braspenning al om een vaccin tegen de ziekte. "In Frankrijk werden geiten al lange tijd geënt met een goede entstof. Ik vroeg de Gezondheidsdienst en LNV om dit vaccin. 'Is niet nodig', werd er steeds gezegd." De frustratie ontstond in 2009 toen plots werd besloten toch te vaccineren. Kort nadat de geiten waren gevaccineerd werd domweg besloten te gaan ruimen. Vol onbegrip werden de diverse instanties op het erf aan het werk gezien. "Ook de GD en het Centraal Veterinair Instituut wilden niet naar de praktijk luisteren", vertelt Braspenning. De praktiserend dierenarts, geitenexpert Lonneke den Daas, heeft het bedrijf en gezin in de moeilijke tijd goed bijgestaan. Maar ook zij liep tegen een muur van onbegrip op en werd er zelf psychisch ziek van.

Twee keer gehuild

Volgens Rita hebben ze binnen het gezin (drie zonen) heel veel steun aan elkaar gehad. Ook de burgers in het dorp leefden, op een enkeling na, erg met hen mee. "Ons sociale leven heeft lange tijd stilgelegen. We wilden niet altijd gevraagd worden hoe het ermee ging en weer over de ruiming vertellen. Dat deed ons te veel pijn." Louis had ook veel verdriet en huilde twee keer. De eerste keer tijdens het ruimen en de tweede keer toen we weer nieuwe lammeren aankochten. De familie had het geluk om een grote groep lammeren te kunnen aankopen die nu worden opgefokt in een huurstal. "We hadden weer een doel en zien weer een heel klein beetje licht aan het eind van de lange tunnel."

Foto: Familie van de Ven

Jan en Jeannette van de Ven.

door discutabel beleid

België

De stal van de familie Braspenning staat nog net op Nederlands grondgebied. Even verderop begint België. De melk wordt aan een Belgisch zuivelbedrijf geleverd. Regelmatig heeft Braspenning gevraagd wat België doet aan de Q-koorts. 'Oh niets', werd er altijd gezegd. Onbegrijpelijk voor de familie en jammer dat de stal niet 500 meter zuidelijker staat, zegt Rita.

Pap, waar zijn de lammetjes

Henk en Patricia van Loon vinden het nog steeds heel moeilijk om over de hele situatie te praten. "Hartverscheurend was het daags na de ruiming toen onze dochter van vier riep: 'Pap, waar zijn de lammetjes?'" Henk heeft ook nog steeds vraagtekens bij de test en het beleid. Aanvankelijk was hij sterk betrokken bij het Q-koortsonderzoek van het Jeroen Bosch ziekenhuis, "maar op en gegeven moment werd ons door de GD zeer dringend geadviseerd om niet meer aan dit onderzoek mee te werken." Steun was er wel. "Vanuit heel Nederland rolden kaartjes van medeleven in de bus", aldus de familie. "En dat heeft ons heel goed gedaan. De eigen practicus, Frank Scholten, en de veevoedervoorlichter waren er ook altijd voor ons", vertelt Patricia. "Wat nu nog enorm vreet is die onzekerheid over hoe het verder gaat."

Russische roulette

Jeannette van de Ven en haar man Jan hebben ook ervaring met het ruimen. In december 2009 werd hun bedrijf grotendeels geruimd. Inmiddels is Jeannette voorzitter van de LTO-vakgroep Melkgeitenhouderij en als zodanig sterk betrokken bij het beleid. "Als bestuurder moet je verder denken en de sector weer hoop geven", zegt ze. Veel maatregelen blijven erg moeilijk te bevatten voor hen. "We werkten al vijftien jaar aan een duurzame geit met een stevig uier en sterk beenwerk." Met het ruimen moesten ze afscheid nemen van hun fokmateriaal waar ze zich jarenlang voor hadden ingezet. Het vaccineren op hun bedrijf heeft enorm geholpen. In 2008, vóór de vaccinatie tegen Q-koorts, waren er veertig verwerpingen. Na de vaccinatie waren er in 2009 nog maar

Henk van Loon.

Foto: Frank de Vries

twee verwerpingen waarvan één door Q-koorts. De vaccinatie heeft volgens Jan de infectiedruk drastisch naar beneden gebracht. De gesprekken met collega-boeren hebben Jan en Jeannette van de Ven enorm geholpen. "De groep was enorm hecht. Het was een lotje uit de loterij als je bedrijf vrij bleef van Q-koorts. Het leek eigenlijk wel Russische roulette", maakt Jan duidelijk. Ook het medeleven vanuit de lokale bevolking en van de eigen dierenarts heeft veel steun gegeven. "En niet te vergeten de stroom kaartjes en andere steunbetuigingen", vult Jeannette aan.

Kinderen

"Een besmetting en daarna een ruiming treft niet alleen de ondernemer, maar het hele gezin, de familie, personeelsleden en leveranciers", vertelt Jeannette. Een gezinsbedrijf is heel specifiek; de zakelijke dingen en privéaangelegenheden worden aan dezelfde keukentafel besproken. En dat loopt dus vaak in elkaar over. De kinderen

van Jeannette en Jan zijn actief betrokken in het hele proces. De jongste telg, Fleur, heeft meegeholpen bij een uitzending van het jeugdjournaal op het bedrijf. Mark, een puber van 15, heeft een eigen film gemaakt over de ruiming en daarvoor diverse mensen zelf geïnterviewd. Op deze manier hebben de gezinsleden het hele proces verwerkt.

Onterecht geruimd en toch verder

De zes geitenhouders geven aan dat het ruimen in hun beleving onterecht was. Toch gaan ze door met hun bedrijf. In zekere zin heeft het hele proces hen sterker gemaakt en nog gemotiveerder. Ze blijven nog wel met een aantal onzekerheden zitten die hen blijven achtervolgen, zoals het toekomstige fokbeleid. Zij zien allen in het vaccineren een goede methode om met deze ziekte om te gaan op het bedrijf. Ten slotte geeft Jan aan dat verdriet kleiner wordt als je het met anderen deelt en geluk groter wordt als je het deelt.